

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

ΒΑΘΜΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Η ιδιότητα που φανερώνει ένα επίθετο μπορεί να υπάρχει σε διαφορετικό βαθμό. Για να δηλώσουν το διαφορετικό αυτό βαθμό τα επίθετα έχουν ξεχωριστούς τύπους που ονομάζονται βαθμοί των επιθέτων.

π.χ. Σοφός μὲν Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης,
ἀνδρῶν δ' ἀπάντων σοφώτατος Σωκράτης.

Οι βαθμοί των επιθέτων είναι τρεις :

- i) **ΘΕΤΙΚΟΣ** : Το επίθετο φανερώνει απλώς μία ιδιότητα, χωρίς να γίνεται σύγκριση με κάτι άλλο.
π.χ. ὁ σοφός ἀνὴρ
- ii) **ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ** : Το επίθετο φανερώνει ότι κάποιος ή κάτι έχει μία ιδιότητα σε βαθμό μεγαλύτερο από κάτι άλλο.
π.χ. Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ σοφώτερος τούτου.
- iii) **ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ** : Το επίθετο φανερώνει ότι κάποιος ή κάτι έχει μία ιδιότητα σε βαθμό πολύ μεγαλύτερο από όλα / όλους.
π.χ. Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ σοφώτατος (ἀπάντων)

*** Ο συγκριτικός και ο υπερθετικός βαθμός ονομάζονται **παραθετικά** των επιθέτων.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΩΝ

ι) ΕΠΙΘΕΤΑ Β' ΚΛΙΣΗΣ

Συγκριτικός	Υπερθετικός
Θέμα + -ώτερος, -α, -ον ή + -ότερος, -α, -ον	Θέμα + -ώτατος, -η, -ον ή + -ότατος, -η, -ον

-ώτερος, -α, -ον

-ώτατος, -η, -ον

Όταν η παραλήγουσα του επιθέτου είναι βραχεία.

π.χ. σοφός > σοφώτερος > σοφώτατος

νέος

-ότερος, -α, -ον

-ότατος, -η, -ον

Όταν η παραλήγουσα του επιθέτου είναι μακρά.

π.χ. ξηρός > ξηρότερος > ξηρότατος

μηχρός
ψηλός

*** Θέσει μακρά συλλαβή : η συλλαβή μετά την οποία ακολουθεί διπλό σύμφωνο (ξ, ψ

ή δύο σύμφωνα

π.χ. σεμνός

βραχύ φωνήεν όμως θέσει μακρά συλλαβή

⇒ σεμνότερος > σεμνότατος

ii) **ΕΠΙΘΕΤΑ Γ' ΚΛΙΣΗΣ**

→ **Επίθετα φωνηεντόληκτα**

Συγκριτικός

Υπερθετικός

Θέμα + τερος, -α, -ον

Θέμα + τatos, -η, -ον

π.χ. βαθύς (θέμα : βαθύ-) → βαθύτερος → βαθύτατος
ταχύς (θέμα : ταχύ-) → ταχύτερος → ταχύτατος

→ **Επίθετα σιγμόληκτα**

Συγκριτικός

Υπερθετικός

Θέμα + τερος, -α, -ον

Θέμα + τάτος, -η, -ον

π.χ. αληθής (θέμα : αληθές-) → αληθέστερος → αληθέστατος
συνήθης (θέμα : συνήθεσ-) → συνηθέστερος → συνηθέστατος

→ **Επίθετα ενρινόληκτα**

Συγκριτικός

Υπερθετικός

Θέμα + -έστερος, -α, -ον

Θέμα + -έστατος, -η, -ον

π.χ. εύδαιμων (θέμα : εύδαιμον-) → εύδαιμονέστερος → εύδαιμονέστατος
σώφρων (θέμα : σωφρον-) → σωφρονέστερος → σωφρονέστατος

Παρατηρήσεις

1. Το θέμα των επιθέτων της γ' κλίσης το βρίσκουμε από την ονομαστική του ουδέτερου
π.χ. βαρύς > θέμα : βαρύ -
ἀληθής > θέμα : ἀληθέσ-
εὐδαίμων > θέμα : εὐδαιμον -
2. Τα παραθετικά των επιθέτων κλίνονται όπως τα επίθετα της β' κλίσης.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Ορισμένα επίθετα δε σχηματίζουν τα παραθετικά τους με τις καταλήξεις **-τέρως** για το συγκριτικό και **-τάτος** για τον υπερθετικό.

Τα επίθετα αυτά παίρνουν :

- στο συγκριτικό τις καταλήξεις **-ίων** (αρσ. -θηλ.) **-ιον** (ουδ.)

- στον υπερθετικό τις καταλήξεις **-ιστος, -ίστη, -ιστον**

Τα επίθετα αυτά είναι :

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
→ ἀγαθός, ἡ, ὄν	ὁ, ἡ ἀμείνων, τὸ ἄμεινον	ἄριστος, η, ον
	ὁ, ἡ βελτίων, τὸ βέλτιον	βέλτιστος, η, ον
	ὁ, ἡ κρείττων, τὸ κρεῖττον	κράτιστος, η, ον
	ὁ, ἡ λῶων, τὸ λῶον	λῶστος, η, ον
→ κακός, ἡ, ὄν	ὁ, ἡ κακίων, τὸ κάκιον	κάκιστος, η, ον
	ὁ, ἡ χείρων, τὸ χεῖρον	χείριστος, η, ον
→ καλός, ἡ, ὄν	ὁ, ἡ καλλίων, τὸ κάλλιον	κάλλιστος, η, ον
→ μέγας, μεγάλη, μέγα	ὁ, ἡ μείζων, τὸ μείζον	μέγιστος, η, ον

→ μικρός, ἄ, ὄν	ὁ, ἡ ἐλάττων, τό ἕλαττον	ἐλάχιστος, η, ον
-----------------	--------------------------	------------------

→ ὀλίγος, η, ον	ὁ, ἡ μείων, τό μείον	ὀλίγιστος, η, ον
-----------------	----------------------	------------------

→ πολὺς, πολλή, πολὺ	ὁ, ἡ πλείων, τό πλεόν	πλείστος, η, ον
----------------------	-----------------------	-----------------

→ ταχὺς, εἶα, ὕ	ὁ, ἡ θάππων, τό θᾶπτον	τάχιστος, η, ον
-----------------	------------------------	-----------------

→ αἰσchrός, ἄ, ὄν	ὁ, ἡ αἰσχίων, τό αἴσχιον	αἴσχιστος, η, ον
-------------------	--------------------------	------------------

→ ἡδύς, εἶα, ὕ	ὁ, ἡ ἡδίων, τό ἡδιον	ἡδιστος, η, ον
----------------	----------------------	----------------

Ο συγκριτικός βαθμός των επιθέτων που ἔχουν ἀνώμαλα παραθετικά κλίνεται ὅπως τα δικατάληκτα ἐπίθετα της γ' κλίσης σε **-ων / -ον**.

π.χ.

Ἀρσενικό / Θηλυκό		
ὁ	ἡ	βελτίων
τοῦ	τῆς	βελτίονος
τῷ	τῇ	βελτίονι
τόν	τήν	βελτίονα, βελτίω
ῶ		βέλτιον

Ουδέτερο	
τό	βέλτιον
τοῦ	βελτίονος
τῷ	βελτίονι
τό	βέλτιον
ῶ	βέλτιον

οἱ	αἱ	βελτίονες, βελτίους
τῶν		βελτιόνων
τοῖς	ταῖς	βελτίοσι(ν)
τούς	τάς	βελτίονας, βελτίους
ῶ		βελτίονες, βελτίους

τά	βελτίονα, βελτίω
τῶν	βελτιόνων
τοῖς	βελτίοσι (ν)
τά	βελτίονα, βελτίω
ῶ	βελτίονα, βελτίω

Ο υπερθετικός βαθμός των επιθέτων που ἔχουν ἀνώμαλα παραθετικά κλίνεται ὅπως τα ἐπίθετα της β' κλίσης.

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Συγκριτικός Βαθμός : Ο συγκριτικός βαθμός των επιρρημάτων σχηματίζεται όπως η αιτιατική ενικού ουδετέρου του αντίστοιχου επιθέτου.

π.χ. δικάϊως > δικαιότερον
ἀληθῶς > ἀληθέστερον
καλῶς > κάλλιον

Υπερθετικός Βαθμός : Ο υπερθετικός βαθμός των επιρρημάτων σχηματίζεται όπως η αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου του αντίστοιχου επιθέτου.

π.χ. δικάϊως > ... > δικαιότατα
ἀληθῶς > ... > ἀληθέστατα
καλῶς > ... > κάλλιστα

ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

	ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
→	εὖ	ἄμεινον	ἄριστα
		βέλτιον	βέλτιστα
		κρεῖττον	κράτιστα
→	κακῶς	χεῖρον	χείριστα
		κάκιον	κάκιστα
→	καλῶς	κάλλιον	κάλλιστα
→	μάλα	μᾶλλον	μάλιστα
→	ὀλίγον	μείον	ὀλίγιστα
		ἐλαττον	ἐλάχιστα
		ἥττον	ἥκιστα
→	πολύ	πλέον	πλεῖστον / πλεῖστα